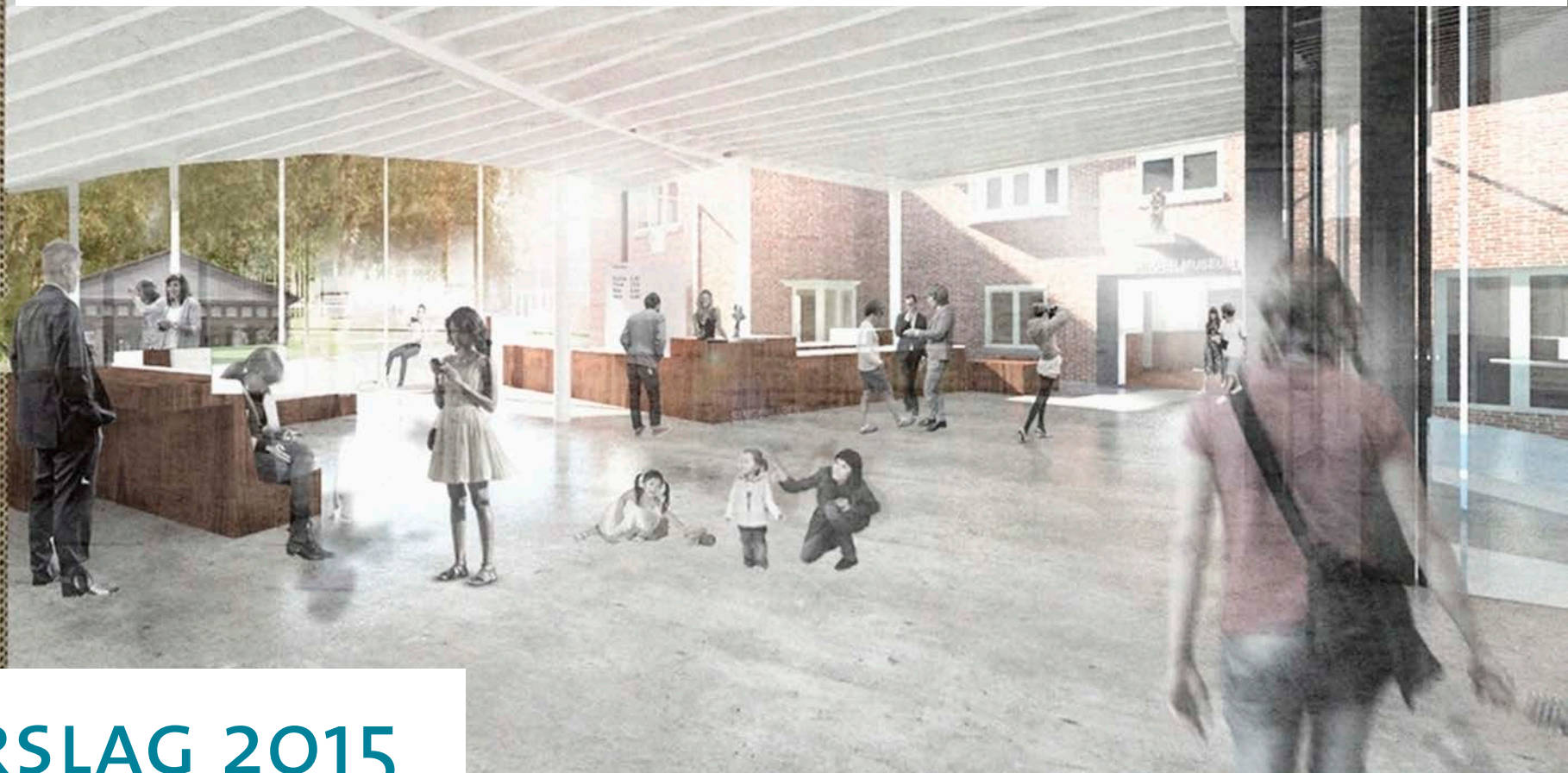
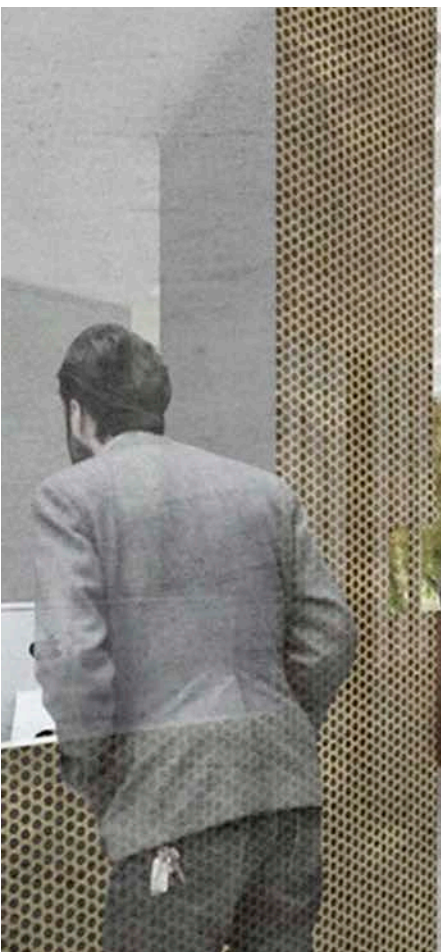

SINGER LAREN

JAARVERSLAG 2015

INHOUDS OPGAVE

VOORWOORD	3
SINGER LAREN MUSEUM	5
SINGER LAREN THEATER EN LAREN JAZZ	8
PUBLIEKSACTIVITEITEN EN EDUCATIE	10
NIEUWBOUW	11
SINGER SUPPORTERS	12
VERHUUR EN ACCOMMODATIE	16
BEDRIJFSVOERING	17
BIJLAGEN	20

VOORWOORD

Het jaar 2015 werd het jaar dat we na vele jaren van plannen maken en voorbereidingen eindelijk de sleutel aan de aannemer konden overdragen om te starten met de bouw van een nieuw Singer. Een belangrijke mijlpaal voor Singer Laren.

Deze nieuwbouwplannen bestaan uit het vervangen van het oude theater, maar ook een centrale entree voor Singer, nieuwe horecavoorzieningen en een kunst- en theaterdepot. Een prachtig project met een begroting van 15,8 miljoen euro, waarvan van 15 miljoen euro aan het eind van 2015 gecommiteerd was. Een prachtig resultaat met een mooie uitdaging voor 2016.

Onder het motto *‘Wegens verbouwing zijn we open’* kan Singer Laren terugkijken op een mooi en rijk cultureel jaar in 2015. Het museum wist met haar verrassende tentoonstellingsprogramma weer vele bezoekers te trekken. De tentoonstelling over Leo Gestel was één van de best bezochte tentoonstellingen van de laatste jaren. Door de geweldige schenking van de collectie Bergense School en Groningse Ploeg van en door Renée Smithuis werd de collectie van het museum niet alleen spectaculair uitgebreid, maar konden we in het najaar ook een prachtige overzichtstentoonstelling verzorgen. Heel bijzonder was de (her)ontdekking van een schilderij van de grote Amerikaanse impressionist James Abbott McNeill Whistler in onze collectie. De nationale en internationale pers besteedde er ruim aandacht aan en dat hielp ons om nog meer bezoekers te trekken.

Heel letterlijk geldt het motto *‘Wegens verbouwing zijn we open’* voor het theater. Door de sluiting van het oude theater wist Singer Laren te verrassen met een origineel theaterprogramma in de tuinzaal van het museum. Op deze manier kunnen we de theaterliefhebber tijdens de verbouwing toch trakteren op mooie voorstellingen.

Letterlijk konden we heel Singer Laren laten bruisen bij twee hele bijzondere evenementen. Een dag voor de opening van de

Leo Gestel tentoonstelling mochten we een modeshow door alle zalen van het museum organiseren met de bekende couturier Addy van den Krommenacker. Kort voor de sluiting van het theater werd het hele complex van Singer Laren omgetoverd tot Salon Residence door het gelijknamige exclusieve woonblad. Bij beide evenementen konden we onze bezoeker verrassen en laten genieten van Singer Laren op een hele bijzondere manier. De verhuur van onze locatie profiteerde in de afgelopen jaren van een aantrekkelijke markt. Echter door de sluiting van het theater werd deze inkomstenbron ernstig beperkt. De winkel en horeca konden wel goed profiteren van de mooie bezoekersaantallen.

Onze investeringen in het educatieprogramma de afgelopen jaren werd in 2015 bekroond met een nieuwe educatieruimte: het Singer Atelier. In de zomer verbouwden we een oude opslagruimte tot een prachtige workshop ruimte met mooi daglicht voor jong en oud. Op deze manier kan het succesvolle educatieprogramma zich verder ontwikkelen. Ook openden we in het najaar een VVV-punt voor Laren in de entreehal van het museum. Een interessante ontwikkeling waarin de bezoeker van het museum gewezen wordt op de overige bezienswaardigheden in de gemeente Laren en de bezoeker van het VVV-punt hopelijk verleid wordt tot een bezoek aan het museum.

Singer Laren is een ondernemende, culturele instelling, die ook aandacht geeft aan de zakelijke aspecten van de exploitatie. Het resultaat over 2015 wordt per saldo vrijwel neutraal afgesloten. Een knappe prestatie in een jaar waarin een belangrijk deel van Singer vanaf september niet meer beschikbaar was.

Onze supporters waren weer van onschatbare waarde. Met de gemeente Laren zijn begin 2015 de nieuwe afspraken definitief gemaakt. De bijdragen in onderhoud en exploitatie zijn na 60 jaar vervangen door een vaste jaarlijkse bijdrage. Van de Bank-Giro Loterij mochten we weer de jaarlijkse bijdrage ontvangen. Voor het eerst ontvingen we ook een bijdrage voor

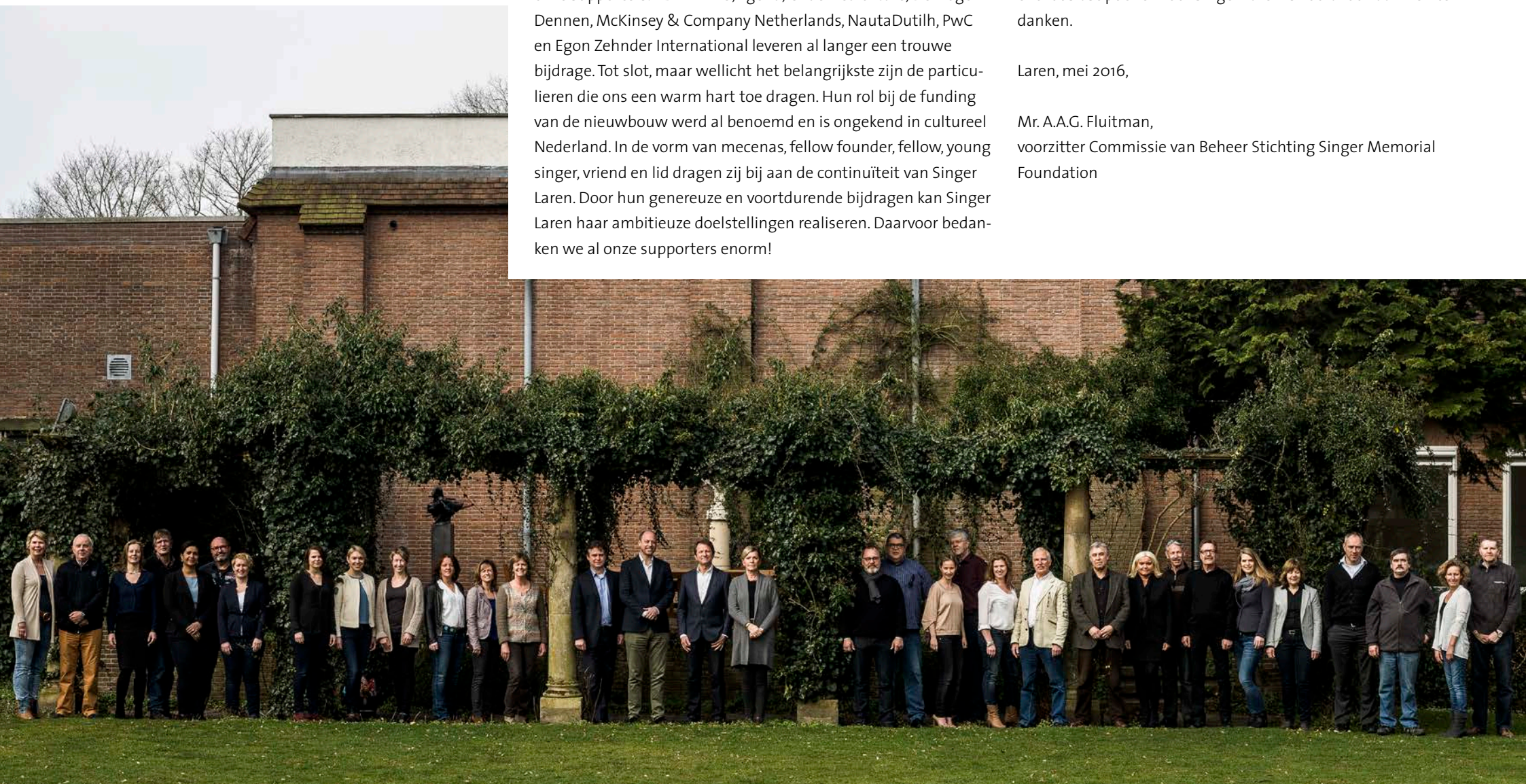
het geoormerkt werven. Dit zijn loten die specifiek voor Singer Laren worden verkocht.

Naast de gemeente Laren, de BankGiro Loterij en de zakenvrienden rekenen we een aantal belangrijke bedrijfssponsors tot onze supporters. ABN AMRO, Egeria, Gilde Healthcare, De Hoge Dennen, McKinsey & Company Netherlands, NautaDutilh, PwC en Egon Zehnder International leveren al langer een trouwe bijdrage. Tot slot, maar wellicht het belangrijkste zijn de particulieren die ons een warm hart toe dragen. Hun rol bij de funding van de nieuwbouw werd al benoemd en is ongekend in cultureel Nederland. In de vorm van mecenas, fellow founder, fellow, young singer, vriend en lid dragen zij bij aan de continuïteit van Singer Laren. Door hun genereuze en voortdurende bijdragen kan Singer Laren haar ambitieuze doelstellingen realiseren. Daarvoor bedanken we al onze supporters enorm!

Evenzeer gaat onze dank uit naar onze medewerkers, de vele vrijwilligers, adviseurs, commissie- en bestuursleden voor de niet aflatende inspanning en de tijd die zij Singer Laren zo ruimhartig ter beschikking stellen. De brede waardering bij een groot en enthousiast publiek voor Singer Laren is vooral ook aan hen te danken.

Laren, mei 2016,

Mr. A.A.G. Fluitman,
voorzitter Commissie van Beheer Stichting Singer Memorial
Foundation

Medewerkers Singer Laren – foto Koos Breukel

SINGER LAREN MUSEUM

TENTOONSTELLINGEN

Het jaar 2015 begon met de drukbezochte laatste dagen van de tentoonstelling *Raoul Dufy*. Ruim 49.366 bezoekers vonden hun weg naar de tentoonstelling over deze Franse kunstenaar, waarvan 5.864 in 2015. Voor het eerst in zestig jaar was het werk van Dufy weer te zien in Nederland.

Op 25 januari opende de zeer succesvolle tentoonstelling *Leo Gestel. De mooiste modernist*, een aangetoonde publieksliefeling met maar liefst 73.645 bezoekers. Samen met Piet Mondriaan en Jan Sluijters was Gestel dé vernieuwer van de Nederlandse schilderkunst aan het begin van de 20ste eeuw. De selectie van ruim 100 werken bevatte intieme vrouwenportretten, felgekleurde landschappen, provocerende naakten, dynamische bloemstilleven en monumentale figuurstukken. Deze eerste overzichtstentoonstelling van Gestel in 20 jaar tijd was te zien t/m 25 mei 2015. Deze tentoonstelling heeft voor het Singer zeer veel publi-

citeit gegenereerd en zal de geschiedenis in gaan als een van de best lopende tentoonstellingen van Singer Laren.

Ter gelegenheid van 20 jaar culturele samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen presenteerde Singer Laren in de zomer van 2015 de tentoonstelling *Belgische schone. Ensor tot Magritte*. Een prachtig voortvloeisel van de al jaren warme relatie met het Gentse Museum voor Schone Kunsten, één van de oudste musea van België. In deze tentoonstelling werd teruggegrepen naar de kunstenaarsontmoetingen uit het verleden en werd de parallele ontwikkeling van de Nederlandse moderne kunst en die uit België getoond en vergeleken. De collectiecombinaties illustreerden de wederzijdse beïnvloeding tussen beeldend kunstenaars uit Nederland en België.

In de zomer nodigde Singer Laren het publiek uit om een blik te werpen op de intense portretten van fotograaf Koos Breukel, één

van de bekendste portretfotografen van Nederland. De tentoonstelling genaamd *Erfgooiers. Fotoportretten door Koos Breukel* was in opdracht van het Goois Natuurreservaat, Singer Laren en de Stad en Lande Stichting samengesteld. Koos Breukel heeft voor deze tentoonstelling een prachtige verzameling van portretten van de oorspronkelijke Gooise erfgooiers en hun nazaten bijeengebracht en Singer Laren heeft de bij hen behorende collectie daarin feilloos weten te samensmelten.

Tijdens *Erfgooiers. Fotoportretten door Koos Breukel* was in het voormalig prentenkabinet de tweejaarlijkse verkooptentoonstelling Laren-Blaricum te bezichtigen.

Midden September ging de tentoonstelling *Bergense school. De eerste Hollandse expressionisten* van start. Een dankbare uiting van een overweldigende schenking van verzamelaar Renée Smithuis. Zij publiceerde veelvuldig over het modernisme in Nederland en is dé kenner en verzamelaar van de Bergense School. 'De Bergense school' is de eerste expressionistische kunststroming in Nederland en verwijst naar de woonplaats van de kunstenaars die zich rond 1910 in het Noord-Hollandse Bergen vestigden. Vanaf 1914 werkten kunstenaars als Piet van Wijn-gaerd, Charley Toorop, Leo Gestel en Piet en Matthieu Wiegman er in een gemeenschappelijke stijl. Ze schilderden portretten, landschappen, stilleven en reisimpressies in hoekige, krachtig vormen. De schilderijen lijken op het eerste gezicht donker maar

hebben vaak contrastrijke kleuren. 'De Bergense School' was ultramodern en zeer succesvol. Aansluitend waren de tuinzalen gewijd aan expressionistische schilderijen uit de Singercollectie.

Met de tentoonstelling *De hand van Whistler* werd Singer Laren en de collectie Nederland een schilderij van de befaamde Amerikaanse schilder James Abbot McNeill Whistler rijker. Ten tijde van de opening van het Singer Museum in 1956 werd het schilderij *Symphony in white. The Girl in the muslin Dress* van James Abbott McNeill Whistler (1834-1903) hier voor het eerst tentoongesteld. Ruim twintig jaar geleden werd de authenticiteit van dit schilderij betwist. Dankzij diepgaand kunsthistorisch en materiaal-technisch onderzoek is nu aangetoond dat het doek

Fotoportretten door Koos Breukel – foto Bas Czerwinski

wel degelijk van de hand van Whistler is. In de tentoonstelling, de gelijknamige tv documentaire uitgezonden in Avro's Kunstuur en de publicatie 'Singer Laren. De mooiste schilderijen' werd en wordt de zoektocht met positief resultaat uit de doeken gedaan. Vele persuitingen volgden, met als hoogtepunt een paginagroot artikel in de International New York Times. Het Museum Restoration Fund van de kunstbeurs The European Fine Art Foundation (TEFAF) heeft een financiële bijdrage toegekend voor de restauratie van het schilderij.

Een vruchtbare samenwerking met het Kirchner Museum Davos resulteerde in de najaarstentoonstelling *Kirchner. Paradijs in de bergen*. Ernst Ludwig Kirchner is de belangrijkste vertegenwoordiger van het Duits expressionisme en wordt door velen gezien als voorman van kunstenaarsvereniging Brücke, een collectief dat heeft bestaan van 1905 tot 1913. De tentoonstelling focuste op de

jaren die Kirchner doorbracht in de Zwitserse Alpen in en nabij Davos (1917-1938). Het veelzijdige oeuvre van Kirchner trok ruim 53.082 bezoekers waarvan 8.202 in 2015.

In totaal brachten 144.776 bezoekers een bezoek aan het museum Singer Laren in 2015.

BEZOEKERSAANTALLEN

Totaal aantal bezoekers 2015: 144.776

Bezoekers *Leo Gestel. De mooiste modernist*: 73.645

Bezoekers *Belgische schone. Ensor tot Magritte*: 27.793

Bezoekers *Bergense school. De eerste Hollandse expressionisten*: 29.057

Bezoekers *Kirchner. Paradijs in de bergen*

t/m 31 januari 2015: 8.202

De hand van Whistler – foto Bas Czerwinski

SINGER LAREN THEATER EN LAREN JAZZ

Feestelijke afsluiting van het oude theater

SINGER THEATER

Het theaterjaar kende vele gezichten. Voor de reguliere programmering was in eerste instantie voorzien dat het theater vanaf maart 2015 niet meer beschikbaar zou zijn. Door sluiting per eind september konden we toch nog een aantal voorstellingen programmeren om het seizoen 2014/2015 goed af te sluiten.

In het weekend van 26 en 27 september sloten we het oude theater op een waardige manier af. Voor de meest dierbare rondsinger Laren en haar personeel werd een bijzondere avond in elkaar gezet met een aantal vaste bespelers. Op de volgende dag werd er een open huis gehouden waarbij iedereen uitgenodigd was om één van de oude theaterstoelen te bemachtigen. Gretig werden de vierhonderd stoelen op deze manier verdeeld over bewoners van 't Gooi.

Vanaf de start van het nieuwe seizoen, eind september 2015, heeft Singer Laren gekozen om de theatervoorstellingen voor te zetten in de tuinzaal. In deze prachtige museale setting worden

theatervoorstellingen gehouden na sluiting van het museum voor ongeveer honderd bezoekers per avond.

De programmacommissie selecteert uit het nationale aanbod van podiumkunsten een afwisselend en voor onze doelgroep aantrekkelijk theaterprogramma die past bij de omvang van de museumzaal. Deze zaal kent een aantal technische beperkingen en ook door de omvang een beperkt budget die medebepalend waren voor de programmacommissie bij de selectie uit het aanbod van de verschillende voorstellingen.

In totaal trokken de voorstellingen, lezingen, concerten en bijeenkomsten in het theater, inclusief die van derden, 26.455 bezoekers. Laren Jazz 2015, de vele schoolmusicals, uitvoeringen van balletacademies, voorstellingen van toneelgezelschap De Papegaai, supportersactiviteiten en openingen van tentoonstellingen trokken bovendien nog eens 7.501 theaterbezoekers. De voorstellingen worden begeleid door vrijwillige gastvrouwen, waarvoor Singer zeer dankbaar is.

LAREN JAZZ

‘Een ode aan Frank Sinatra’

Vrijdag 4 en zaterdag 5 september vond de veertiende editie van Laren Jazz plaats met sterren van nationale allure. Dankzij vele sponsors en de fantastische inzet van een groot aantal vrijwilligers en de professionele staf van Singer Laren werd deze editie een daverend succes. De samenwerking met Lions Club Crailo en Rotary Club Laren-Blaricum heeft ondermeer geleid tot een uitverkochte sponsoravond op vrijdag 4 september. Op zaterdag 5 september toerden het Combo Frits Landesbergen Jeroen de Rijk, Edwin Corzilius, Francesca Tandoi en Bastiaan Mulder met Myriam West, Jean van Lint en saxofonist Benjamin Herman de foyer om tot een heuse Jazzclub. Hoogtepunt van het festival was het optreden van Mathilde Santing, klassiek zangeres Johannette Zomer en Frank in Person met De Dutch Conservatorium Big Band, zowel op de sponsoravond als tijdens de publieksavond brachten zij, met hun ode aan Frank Sinatra, het duizendkoppige publiek tot groot enthousiasme. De Singer Laren Jazz Award was dit jaar voor trompettist Teus Nobel, die met zijn kwintet, een geweldige performance gaf in het Tuinpaviljoen waar ook DJ Semmy en Gare du Nord optraden. Zoals elk jaar was een groot deel van de opbrengst van het festival

bestemd voor het Goede Doel, het ondersteunen van musici met een fysieke en of verstandelijke beperking. Dit jaar ontvingen de volgende instanties een bijdrage: Stichting Papageno en Het Robertshuis. De stichting heeft het ook mogelijk gemaakt om de band Remory masterclasses te laten volgen. Dit heeft niet alleen geleid tot ontzettend veel plezier in het muziek maken maar tot een geweldige sprong voorwaarts in zang en begeleiding. De samenwerking met het Conservatorium van Amsterdam werd gecontinueerd. Het fonds dat in 2014 in het leven werd geroepen en dat het mogelijk maakt een donatie te geven aan de conservatorium studenten, voor instrumenten, masterclasses en beurzen in Nederland en het buitenland, zal voortaan het Dolf van den Brinkfonds genoemd worden als een eerbetoon aan de in 2014 overleden voorzitter, Dolf van den Brink, van Stichting Laren Jazz Festival. studenten van de jazzopleiding optreden in de theaterzaal maar ook werd een fonds in het leven geroepen dat het mogelijk maakt een donatie te geven aan de studenten van het Conservatorium van Amsterdam, voor instrumenten, masterclasses en beurzen in Nederland en het buitenland. Ter nagedachtenis aan onze overleden voorzitter wordt dit jaarlijkse fonds het Dolf van den Brink fonds gedoopt.

Uitreiking van de Laren Jazz award 2015 aan Teus Nobel – foto Maurits van Hout

PUBLIEKS- ACTIVITEITEN EN EDUCATIE

Feestelijke opening Singer Atelier

OPENING SINGER ATELIER

woensdag 7 oktober 2015 werd de nieuwe educatieruimte, het 'Singer Atelier' feestelijk geopend. Leerlingen uit groep 3 van de Larense basisscholen waren hiervoor uitgenodigd en kregen de eer om samen met burgemeester Roest het atelier te openen. Naast dit feest, werd ook het kinderboek 'Aap & Mol in Laren' van Gitte Spee gepresenteerd en gevierd.

Met de komst van het Singer Atelier is een langgekoesterde wens in vervulling gegaan. De ruimte heeft een positieve invloed op het educatieve aanbod. Schoolbezoeken kunnen nu bijvoorbeeld makkelijker gecombineerd worden met workshops. Leerlingen doorlopen hierdoor een creatief proces van oriëntatie, onderzoek, reflectie en evaluatie. Kortom: leerlingen leren en ervaren meer. Ook voor families en kinderen is het Singer Atelier een inspirerende plek. Iedere woensdagmiddag is het atelier gratis geopend voor kinderen en ook tijdens schoolvakanties en soms in het weekend vinden er workshops en activiteiten plaats.

ONDERWIJS

Ondanks de goede bezoekcijfers van 2015, kwamen er in 2015 minder scholen op bezoek. In totaal bezochten 2.350 leerlingen het museum en 2.060 leerlingen het theater. Uit de ingevulde evaluatieformulieren door de docenten blijkt dat veel basisscholen niet jaarlijks maar om het jaar, of zelfs om de twee jaar een bezoek aan ons brengen. Dit verklaart de daling ten opzichte van 2014, het jaar waarin we het hoogste aantal leerlingen sinds

jaren behaalden. Opvallend is dat het aantal leerlingen van het voortgezet onderwijs (1.300) in verhouding niet veel gedaald is. Er zijn scholen met wie wij al jarenlang samenwerken en die ieder jaar komen, zoals: het Alberdingk Thijm College, het Gymnasium Hilversum en het Roland Holst College uit Hilversum, College De Brink uit Laren en het Griffland College uit Soest.

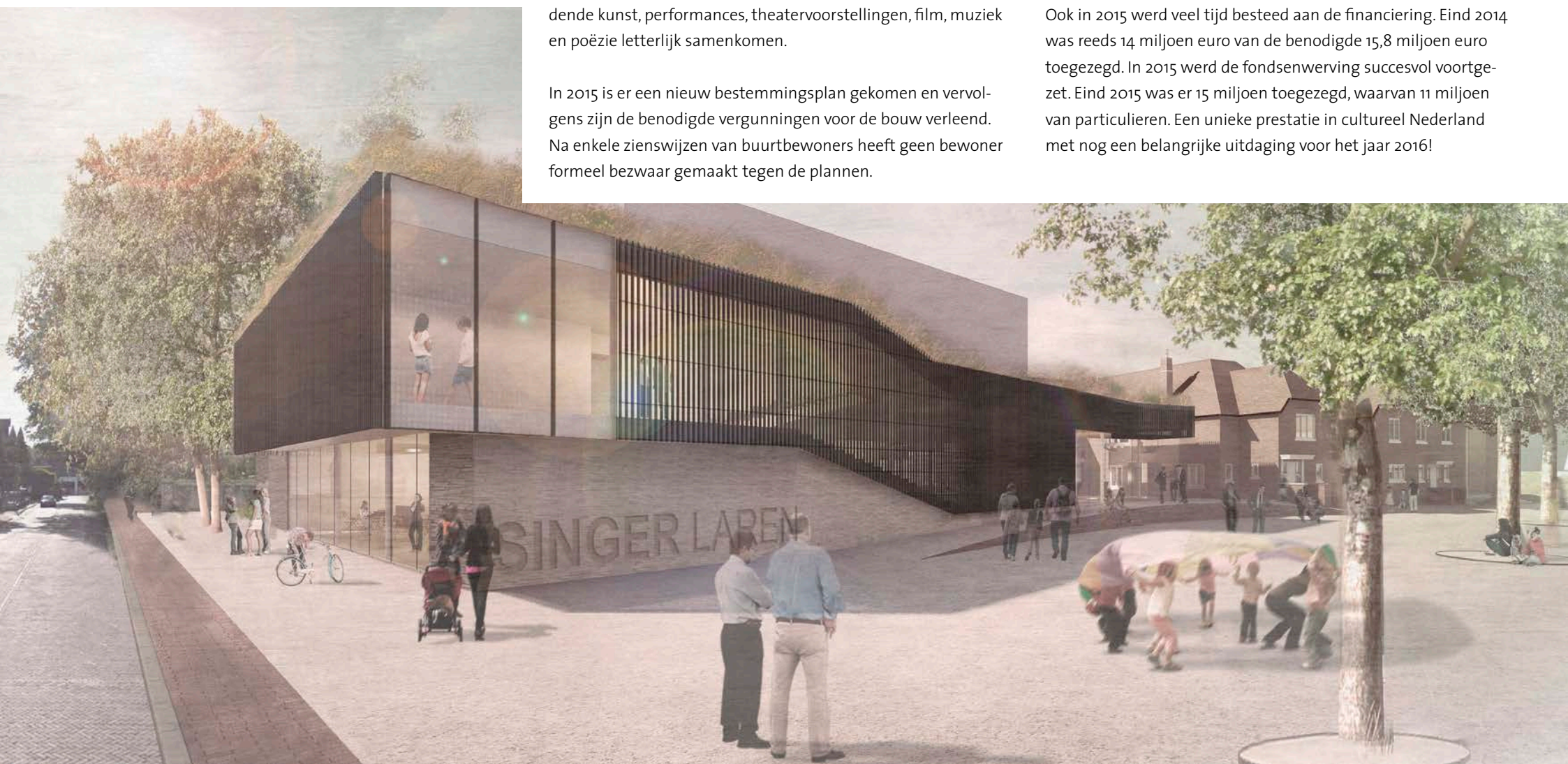
HET VERHAAL VAN ANNA

In de kerstvakantie werd de kinderaudiotour 'Het verhaal van Anna' voor het eerst aan families en kinderen aangeboden. Veel kinderen willen net als de ouders met een audiotour op pad, maar een speciaal programma voor ons jonge publiek was er niet. Daar is met dit programma verandering in gekomen. 'Het verhaal van Anna' is een bijzondere audiotour. Anna Singer zelf vertelt haar verhaal en neemt de kinderen en (groot)ouders mee naar haar villa en tuin. Naast het audioapparaat krijgen alle kinderen een mooi vormgegeven boekje mee. Hierin staan opdrachten en spelletjes. Anna heeft een spannend verhaal te vertellen en wat dat is, moeten de kinderen zelf ontdekken. Het programma gaat niet over de tijdelijke tentoonstellingen in het museum, hiervoor is een speurtocht beschikbaar. In 2016 zal de tour uitgebreid getest en geëvalueerd worden, zodat er in 2017 een mooi, nieuw publieksprogramma in het vaste aanbod kan worden opgenomen, dat het belangrijke verhaal van Anna en William Singer op een bijzondere manier aan families en kinderen overdraagt.

NIEUWBOUW

Impressie van het nieuwe Singer Laren

EEN NIEUW SINGER LAREN

Singer Laren is in 2015 echt gestart met de realisatie van haar ambitieuze nieuwbouwplannen. Met de nieuwbouw is de kans gegrepen om een geheel te maken van de verschillende functies die Singer Laren biedt. Samen met het architectenbureau *KRFT* is een mooi duurzaam plan ontwikkeld met één gezamenlijke entree voor het museum, theater én villa, een nieuw theater met nieuwe toneeltoren, een openbare beeldentuin, nieuw kunstdepot en educatieve ruimte. Singer Laren wordt de plek waar beeldende kunst, performances, theatervoorstellingen, film, muziek en poëzie letterlijk samenkomen.

In 2015 is er een nieuw bestemmingsplan gekomen en vervolgens zijn de benodigde vergunningen voor de bouw verleend. Na enkele zienswijzen van buurtbewoners heeft geen bewoner formeel bezwaar gemaakt tegen de plannen.

In de zomer van 2015 is de selectie van de aannemer succesvol afgerond, zodat de geselecteerde aannemer IBB Kondor de voorbereidingen van de bouw gelijk kon starten. Begin oktober is het oude theater met bijbehorende terrein overgedragen aan de aannemer als bouwterrein. Helaas bleek bij de start van de sloop dat het aanwezige asbest op grotere schaal aanwezig was dan verwacht. Dit heeft helaas tot extra kosten en bouwtijd geleid. Binnen het huidige budget en de planning is dit opgelost.

Ook in 2015 werd veel tijd besteed aan de financiering. Eind 2014 was reeds 14 miljoen euro van de benodigde 15,8 miljoen euro toegezegd. In 2015 werd de fondsenwerving succesvol voortgezet. Eind 2015 was er 15 miljoen toegezegd, waarvan 11 miljoen van particulieren. Een unieke prestatie in cultureel Nederland met nog een belangrijke uitdaging voor het jaar 2016!

SINGER SUPPORTERS

GEMEENTE LAREN

De afspraken die Anna Singer-Brugh met de gemeente maakte bij de oprichting van de Stichting Singer Memorial Foundation maakt de gemeente Laren een belangrijke partner voor Singer Laren. Bij de besluitvorming rond de bijdrage van de gemeente aan de nieuwbouw van Singer Laren speelde de wens van de gemeente om tot een 'lossere' toekomstige band met Singer Laren te komen een rol. De afspraken die in 1956 gemaakt zijn moesten daarom gewijzigd worden.

In 2014 zijn afspraken met de gemeente over de bijdrage voor het onderhoud en de exploitatie vervangen door een afspraak met een vaste onderhoudssubsidie. Onderdeel van de nieuwe afspraak is dat Singer Laren een belangrijke culturele partner voor de gemeente en de Larense gemeenschap blijft. Daarbij levert Singer Laren tevens een belangrijke bijdrage aan de Larense economie. De tentoonstelling Belgische Schone, van Ensor tot Magritte was een weekend gratis toegankelijk voor de inwoners van Laren.

DE BANKGIRO LOTERIJ

Tijdens het Goed Geld Gala in februari 2015 heeft Singer Laren een cheque van een cheque van 438 euro voor het geoormerkt werven mogen ontvangen van de BankGiro Loterij. Medewerkers van de BankGiro Loterij verkopen sinds december 2014 loten in het museum. De helft van de opbrengst van een verkocht lot gaat naar Singer Laren. Daarnaast mocht Singer Laren voor de negende achtereenvolgende keer een cheque van 200.000 euro in ontvangst nemen. De bestemming van de bijdrage is door de BankGiro Loterij geoormerkt voor aankoop van kunst ter uitbreiding van de eigen collectie, restauratie van werken uit de eigen collectie en de presentatie daarvan. Naast de bijdrage van de gemeente Laren ontvangt Singer Laren geen overheidssubsidie, hierdoor vormt de steun van de BankGiro Loterij een cruciale factor in ons bestaan.

BEDRIJFSSPONSORS

Dit jaar werd de Stichting Memorial Foundation ondersteund door de bijdragen van de Gemeente Laren, de BankGiro Loterij en door de sponsors ABN AMRO Bank, Mc Kinsey & Company Netherlands, NautaDutilh, PwC, Egon Zehnder International, Egeria, Gilde Healthcare en De Hoge Dennen.

SINGER FELLOWS, FELLOW FOUNDERS EN MECENASSEN

De sinds 2004 bestaande actie 'Singer Laren moet verder, u doet toch mee', kent inmiddels een verheugend aantal Fellows. Fellows zijn geen calculerende burgers die uitsluitend de kosten en baten analyseren, maar onbaatzuchtige supporters die beseffen dat hun bijdrage noodzakelijk is voor een bloeiend Singer. Er hebben zich nu rond de honderd particulieren aan Singer Laren verbonden met een meerjarige lijfrente van in totaal enkele tonnen euro's per jaar. Enkele tientallen zogenaamde Fellow Founders schenken nog veel grotere jaarlijkse bedragen voor een periode van tien jaar. De mecenasen steunen financieel het nieuwbouwproject van Singer Laren. De Fellows en Fellow Founders maken daarmee onder andere de uitvoering van bijzondere projecten op de terreinen communicatie, educatie en publieksactiviteiten mogelijk. De Fellowactie zal ook de komende jaren actief worden uitgevoerd.

De Fellow Founders en Mecenasen konden tijdens de Fellow Founderdag het nieuwste kunstwerk in de tuin aanschouwen, ter nagedachtenis aan Dolf van den Brink. Men werd over een spannend onderzoek naar een 'mogelijke' Whistler in de Singer collectie bijgepraat en over de laatste stand met betrekking tot de nieuwbouw.

Tijdens de Fellowmiddag werden de Fellows meegenomen op een interactieve rondleiding 'Gestel met andere ogen' door het museum. De middag werd afgesloten met cabaret van Op Sterk Water en een diner op het podium van het theater.

SINGER ZAKENVRIENDEN

De Zakenvrienden, officieel de Stichting de Vijftig Zakenvrienden van William Singer, is een bijzondere groep ondernemers die zich verbonden weten door exclusieve maar ongedwongen evenementen in Singer Laren. De mooiste optredens, de heerlijkste diners, de leukste workshops. Kortom drie tot vier maal per jaar genieten zij van de vele mogelijkheden die Singer Laren hen biedt. Bovendien leveren zij een welkome financiële bijdrage aan Singer Laren, wat besteed werd aan bijzondere educatieve projecten.

YOUNG SINGER

Het in 2011 gestarte initiatief Young Singer, een groep jonge Singer Supporters, begon het jaar 2015 met een Voorjaarsdiner. De Young Singer kregen een rondleiding door de tentoonstelling *Gestel* en werden vervolgens getraakteerd op een spetterend optreden van Matroesjka. Het diner vond plaats in het Prentenkabinet in een Franse bistro.

In juni bezochten de Young Singers de tentoonstelling *Belgische Schone* met aansluitend een borrel.

Tijdens de vijfde familiedag, traditiegetrouw op de laatste zondag in september, kregen de ouders een rondleiding door het museum en konden de kinderen drie workshops volgen in het theater, decor schilderen, schminken en knutselen of theater en zang onder leiding van de Papegaai. De kinderen gaven als afsluiting in het oude theater een voorstelling van Peter Pan.

Natuurlijk werd de welkome steun aan Singer Laren niet vergeten. Ook voor Young Singers biedt de Geefwet meer fiscale mogelijkheden en schenkers van een lijfrente genieten maximaal voordeel en daarvan profiteert Singer Laren!

SINGER VRIENDEN

In 2015 was het aantal begunstigers van de Stichting Vrienden 969 waarvan 941 Vrienden en 28 Bedrijfsvrienden.

Opening Salon Residence

Activiteiten

In 2015 werden er weer verschillende activiteiten georganiseerd voor de Vrienden. Het jaar begon met de tentoonstelling *Gestel* die op zondagavond 25 januari in een bomvol theater werd geopend. Jan Rudolph de Lorm leidde de tentoonstelling in gevolgd door een bijzonder optreden van de Nationale Balletacademie.

De BRAFA nodigde de Vrienden uit voor een bezoek aan de beurs op 28 januari. Een 40-tal enthousiaste Vrienden reisde af naar

Brussel waar een ontvangst, heerlijke lunch en een rondleiding werden aangeboden door de BRAFA. Het werd een geweldig leuke Vrienden dag.

Ter gelegenheid van de grote schenking van Renée Smithuis werd de tentoonstelling *Bergense School* samengesteld. De Vrienden kregen de mogelijkheid de opening van deze tentoonstelling bij te wonen op zaterdagavond 19 of zondagmiddag 20 september in de theaterzaal. Door deze 2-daagse opening hadden extra veel

Onthulling Boomtafel van Famke van Wijk ter herinnering aan Dolf van den Brink

Vrienden de mogelijkheid om er bij te zijn. Jan Rudolph de Lorm leidde wederom de tentoonstelling in voorafgegaan door een optreden van leden van het Amsterdams Conservatorium.

De opening van de tentoonstelling *Kirchner* vond aan het einde van het jaar plaats op 10 december. Vanwege de verbouwing kon er geen plenaire opening georganiseerd worden, maar was er een feestelijke bijeenkomst waarbij de Vrienden de tentoonstelling op eigen gelegenheid konden bezoeken.

Artotheek

Tijdens de Voorjaarsartotheek 2015 zijn 124 werken van hedendaagse professionele kunstenaars tentoongesteld in het prentenkabinet. De artotheekcommissie bracht de werken samen voor de uitleen en verkoop. Alle supporters van het Singer Museum zijn uitgenodigd. Harriet Stoop hield een lezing in het Singertheater over 7 van de 43 deelnemende kunstenaars en hun werken. 180 Belangstellenden, supporters en kunstenaars kwamen luisteren. Tijdens de Najaarsartotheek zijn de kunstwerken voor het eerst gedurende 6 dagen in het daglicht van de Van den Brinkgalerij getoond. Een groot succes. Vele museumbezoekers hebben met grote belangstelling de werken van de Artotheek bekeken. In deze week hebben 7 nieuwe vrienden zich aangemeld, bijna alle werken zijn uitgeleend en een record aantal werken werd verkocht, in totaal 29, totale waarde 32.615 euro.

De samenstelling van de Artotheek Commissie bleef onveranderd.

Singershop

De Singershop, Singershop.nl en theaterwinkel werd dit jaar door 34 enthousiaste Vriendenvrijwilligsters gerund. Dit gebeurt onder de auspiciën van de shopmanager Karen Kühbauch.

Naast deze vrijwilligsters in de winkel, zijn er op de achtergrond, maar zeker zo belangrijk, de wekelijks trouwe dames die meehelpen met het gereed maken van de shop. Jocelyn van Eck,

Marjolein Kamphuis, Marjolein Govers en Hennie Droog assisteren Karen met het uitpakken, stickeren en uitstellen van de nieuwe producten.

Door de succesvolle verkoop van kaarten, catalogi, boeken, posters en de vele tentoonstelling gerelateerde artikelen was het steeds een uitdaging de shop optimaal bij te vullen. Daarnaast werd er meegeholpen met de af- en opbouw van de shop naar aanleiding van de wisselende tentoonstellingen. Wat elke keer een hele klus is. Voor elke nieuwe tentoonstelling kregen de vrijwilligsters een uitnodiging voor de personeelsrondleiding door Jan Rudolph de Lorm met aansluitende een winkelinstructie. Dit om de dames zo goed mogelijk te informeren over de nieuwe producten in de shop.

Ook voor de Residence Woonbeurs eind september werd het assortiment aangepast met veel design en woon- en living artikelen waarbij de struisvogelkussens niet waren aan te slepen.

In april werd er in het kader van verbinding en samenwerken een schilderworkshop voor de vrijwilligsters georganiseerd met het thema van de lopende tentoonstelling *Belgische Schone*. Na afloop was er een ontspannen lunch in een zonnige Singertuin.

In februari startte Esther van Doorne als ondersteuning voor Karen als webshop manager van Singershop.nl. Zij heeft een professionaliteit slag doorgevoerd waardoor een stevig fundament is gelegd onder deze activiteit. In verschillende landelijke dagbladen is pagina groot geadverteerd en de naamsbekendheid van de webshop is ondersteund door verschillende adwordscampagnes.

Uitstapje voor alle Singer vrijwilligers

Singer Laren en de Stichting Vrienden van het Singer Museum waarderen de betrokkenheid en inzet van alle Vriendenvrijwilligers zeer en organiseert samen met de Commissie van Beheer als dank een uitstapje voor alle Singer vrijwilligers. Dit jaar

was een bijzondere uitstapje gepland naar de tuinen van landschapsarchitect Piet Oudolf te Hummelo. Piet lichtte met veel enthousiasme zijn filosofie van zijn tuinontwerpen toe. Daarna vertrok de bus richting Gorssel, waar we na een prima verzorgde lunch een bezoek brachten aan het nieuwe Museum More. Een leuke bijkomstigheid was de persoonlijk rondleiding van Anne van Lienden, onze conservator, die deze collectie heeft helpen opbouwen bij het Dirk Scheringa museum. Een zeer geslaagde dag.

Met al deze belangeloze inspanningen van onze Vriendenvrijwilligsters kunnen wij terugkijken op een succesvol verkoopjaar.

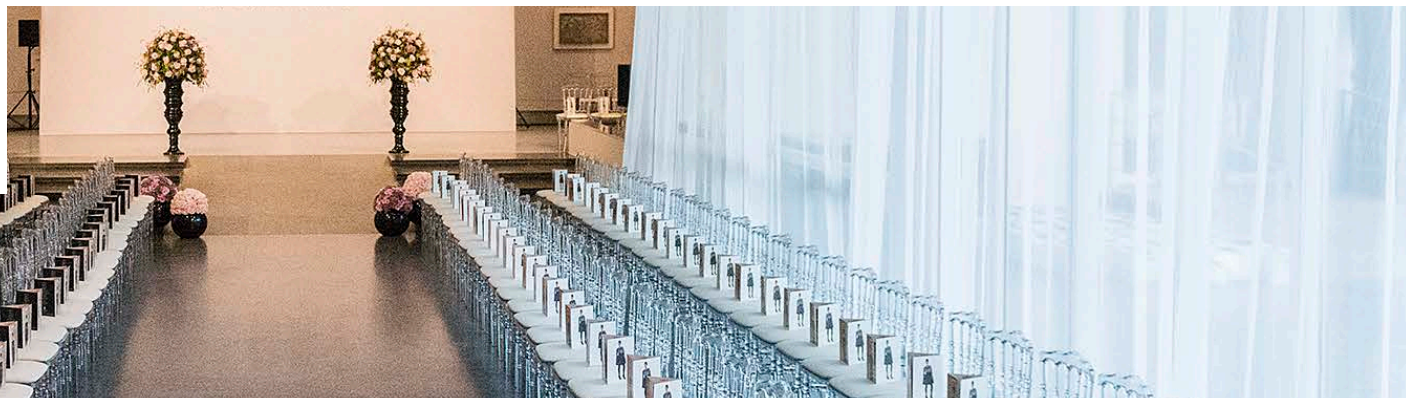
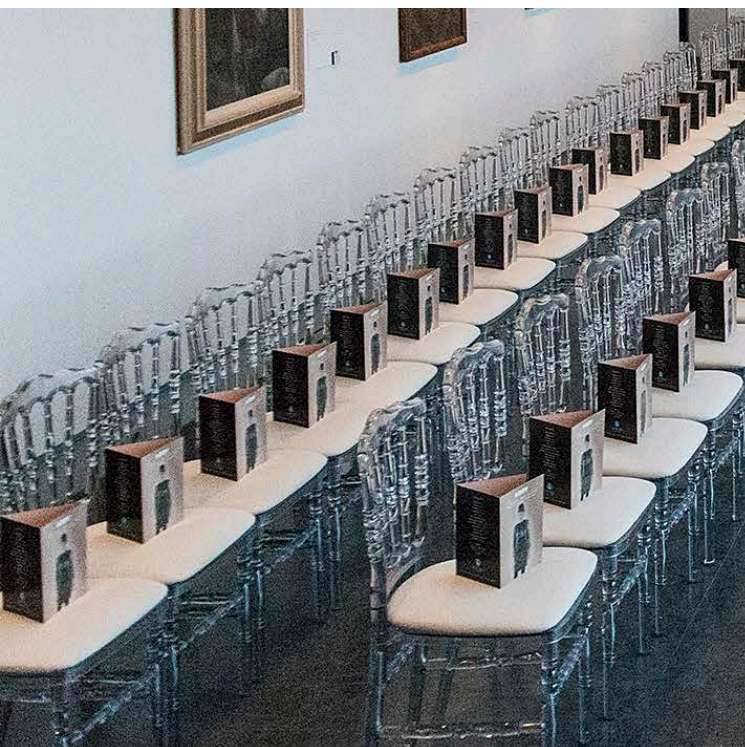
SINGER LEDEN

Singer Leden is de oudste en grootste supportersclub van Singer Laren. Opgericht bij de opening in 1956, heette deze vorm van ondersteuning ACC (Algemeen Cultureel Centrum). De Leden van Singer Laren kopen circa 50% van de beschikbare theaterkaartjes. Zij zijn daarmee een factor van belang voor de continuïteit van het theater. De leden hebben ook het hele jaar door gratis toegang tot het museum. De in verhouding bescheiden contributie van enkele tientjes is vaak snel terugverdiend met de korting op de kaartjes en het gratis museumbezoek. Hierin ligt een belangrijke reden voor het grote aantal leden.

Rondleiding voor de Young Singers door de tentoonstelling
Belgische schone. Ensor tot Magritte

VERHUUR EN ACCOMMODATIE

2015 is voor de verhuur door de start van de nieuwbouw een minder goed jaar geweest dan 2014. Door de sluiting van het theater werden er minder grote zakelijke boekingen genoteerd. Wel kon hierdoor de villa meer gebruikt worden voor het organiseren van kleinere bijeenkomsten.

De maatschappelijk betekenis van Singer Laren speelt een positieve rol in de beslissing om voor Singer Laren als locatie te kiezen. Ook de goede en gratis parkeerfaciliteiten en de gunstige, centrale ligging in het land brengen veel particulieren en bedrijven naar Singer Laren.

Singer Laren ontving in 2015 een grote groep vaste huurders. Zo profiteerden bijna alle Larense basisscholen van het uitstellen van de nieuwbouw; onverwacht was het theater beschikbaar voor hun eindejaarsvoorstellingen. Daarnaast boekten ook dit jaar veel balletscholen uit de regio het theater en ontvangen wij in de villa wekelijks de Sociëteit Het Gooi van 1945. Ook de voorstellingen van toneelvereniging De Papegaai, bijeenkomsten van sponsors, de gemeente Laren en Laren Jazz zijn terugkerende activiteiten.

Bijzondere bijeenkomsten in 2015 waren de modeshow in het museum door Addy van den Krommenacker, de opnames voor

Tussen Kunst & Kitsch en de meerdaagse bijeenkomst 'Salon de Residence'. Hiernaast was Singer Laren ook dit jaar weer voor vele families de locatie voor het houden van de condoleance.

HORECA

De afdeling Horeca is altijd actief. Zij opereert dagelijks als buffet voor de museumbezoekers, verzorgt de catering voor theatergasten, en speelt een hoofdrol in de uitvoering van alle partijen en evenementen die via de afdeling Verhuur binnenkomen.

Verder valt te denken aan de opening van een tentoonstelling, een vergadering of een diner, allemaal zaken waar de horeca nauw bij betrokken is. De afdeling Horeca is een zelfstandig, uitvoerend orgaan en daardoor volledig afhankelijk van alle andere afdelingen binnen Singer Laren en werkt voor grotere opdrachten samen met diverse professionele cateraars.

Per oktober 2015 is Singer Laren een samenwerking aangegaan met Heineken. Dit houdt concreet in dat wij andere merken frisdrank zijn gaan schenken, maar ook ander bier, namelijk Brand bier.

Heineken is een fijne solide partner en wij hebben daarom alle vertrouwen in een goede samenwerking.

BEDRIJFSVOERING

Ondertekening van de contracten voor de verbouwing – v.l.n.r. Tijmen Smit, Ton Stam, Evert van Os, Age Fluitman

BESTUUR EN ORGANISATIE

Begin 2015 werd er een nieuwe voorzitter voor de Commissie van Beheer gevonden, de heer Age Fluitman.

We namen afscheid van enkele medewerkers en verwelkomden nieuwe.

Janine Dudok van Heel nam afscheid als communicatie en fondsenmedewerker, Stephanie Spijkerman van de afdeling publiciteit maakte plaats voor Esther Driessen. Karlien Metz werd opgevolgd door Marloes van Liere als tentoonstelling coördinator. Marijke Wolken ging met pensioen en werd opgevolgd door Carel Jungerling als hoofd boekhouding. Els Weijman werkzaam in de horeca ging met pensioen. Esther van Doorne is dit jaar begonnen om de webshop verder op te bouwen.

Helaas hebben wij in verband met de sluiting van het theater dit jaar noodgedwongen afscheid moeten nemen van twee medewerkers, Ilse Rietveld, hoofd kassa en van Denise Feenstra, medewerker techniek.

Dominique van den Broek van de Reinwardt academie heeft als stagiaire op de museumafdeling onderzoek gedaan.

VRIJWILLIGERS

Singer Laren heeft 150 medewerkers waarvan 73 vrijwilligers. De verkoop in de museumshop en de theatershop en de artotheek wordt geheel gerund door vrijwilligers van de Stichting Vrienden van het Singer Museum. Verder worden functies zoals museum- en theatergastvrouw, assistent museale research, bibliotheek en archief ook vervuld door enthousiaste vrijwilligers. De bedrijfs-

voering van Singer Laren zou in groot gevaar komen als zij de inzet van haar vele vrijwilligers zou missen. Daarnaast zetten alle bestuursleden en commissieleden zich ook op vrijwillige basis in. Singer Laren is dankbaar en trots op haar unieke bedrijfsmodel.

Bij de winkelvrijwilligsters namen wij afscheid van Astrid Brummer, Vonneke van Zuiden, Mieke Cleef-van Rens en Emmeline Mulder. Als nieuwe vrijwilligsters in 2015 konden we verwelkomen Emmeline Mulder, Joyce Newman, Agaath van Bommel en Marleen Huisman.

Bij de gastvrouwen en gastheren museum zagen we Diny de Voogd en Mike de Boer gaan, en we verwelkomden Mieke Cleef-van Rens en Ineke Meijer-Hoogeveen.

PUBLICITEIT

Museum

Ook in 2015 werd voor elke tentoonstelling campagne gevoerd in kranten, (kunst)tijdschriften, abri's en online. Deze campagnes werden versterkt door tientallen marketingacties met partners zoals AVROTROS, Prins Bernhard Cultuurfonds, Residence en vele andere tijdschriften.

Het museum heeft inmiddels een stevige reputatie opgebouwd als uniek decor en onderwerp voor televisieprogramma's zoals 'Tussen Kunst & Kitsch', 'Koffietijd', 'NH Leeft' en diverse kunstprogramma's van AVROTROS. In samenwerking met AT5 en RTV Noord-Holland is meegewerkt aan het kunstprogramma 'Kunst & Zoey'. Eddy Zoey nam de kijkers mee in de tentoonstellingen *De hand van Whistler* en *Kirchner. Paradijs in de bergen*.

De persaandacht voor Singer Laren was in 2015 groot. Over alle tentoonstellingen werd nationaal en internationaal uitvoerig bericht. Vooral de tentoonstelling *De hand van Whistler* over de ontdekking van een schilderij van James Whistler in het depot van Singer Laren, trok internationaal veel aandacht. Artikelen verschenen in de International New York Times, Le Figaro en diverse internationale kunsttijdschriften.

Een greep uit de berichten:

Volkskrant – 27 januari 2015

Over tentoonstelling *Leo Gestel. De mooiste modernist*.

*"Alleskunner Gestel is een kunsthistorisch gevalletje, Singer Laren maakt het goed."******

Reformatorisch Dagblad – 9 februari 2015

Over tentoonstelling *Leo Gestel. De mooiste modernist*.

"Het overzicht in Laren bewijst: Leo Gestel is de mooiste modernist."

Trouw – 24 juli 2015

Over tentoonstelling *Belgische schone. Van Ensor tot Magritte*.

"Onterecht onbekende Belgische schilderkunst in Laren."

Gooi- en Eemlander – 26 augustus 2015

Over tentoonstelling *Bergense school. De eerste Hollandse expressionisten*.

"Bergense school in Singer: 'cadeau voor iedereen'."

Gooi- en Eemlander – 1 september 2015

Over *Salon Residence*.

"Topdesigners bouwen hun droomhuis in Singer Laren."

NRC Handelsblad – 8 oktober 2015

Over de ontdekking van het schilderij van Whistler.

"Met 'Symphony in White' heeft Nederland er een tweede Whistler bij."

Parool – 3 december 2015

"Singer museum verwerft schilderij Van der Leek."

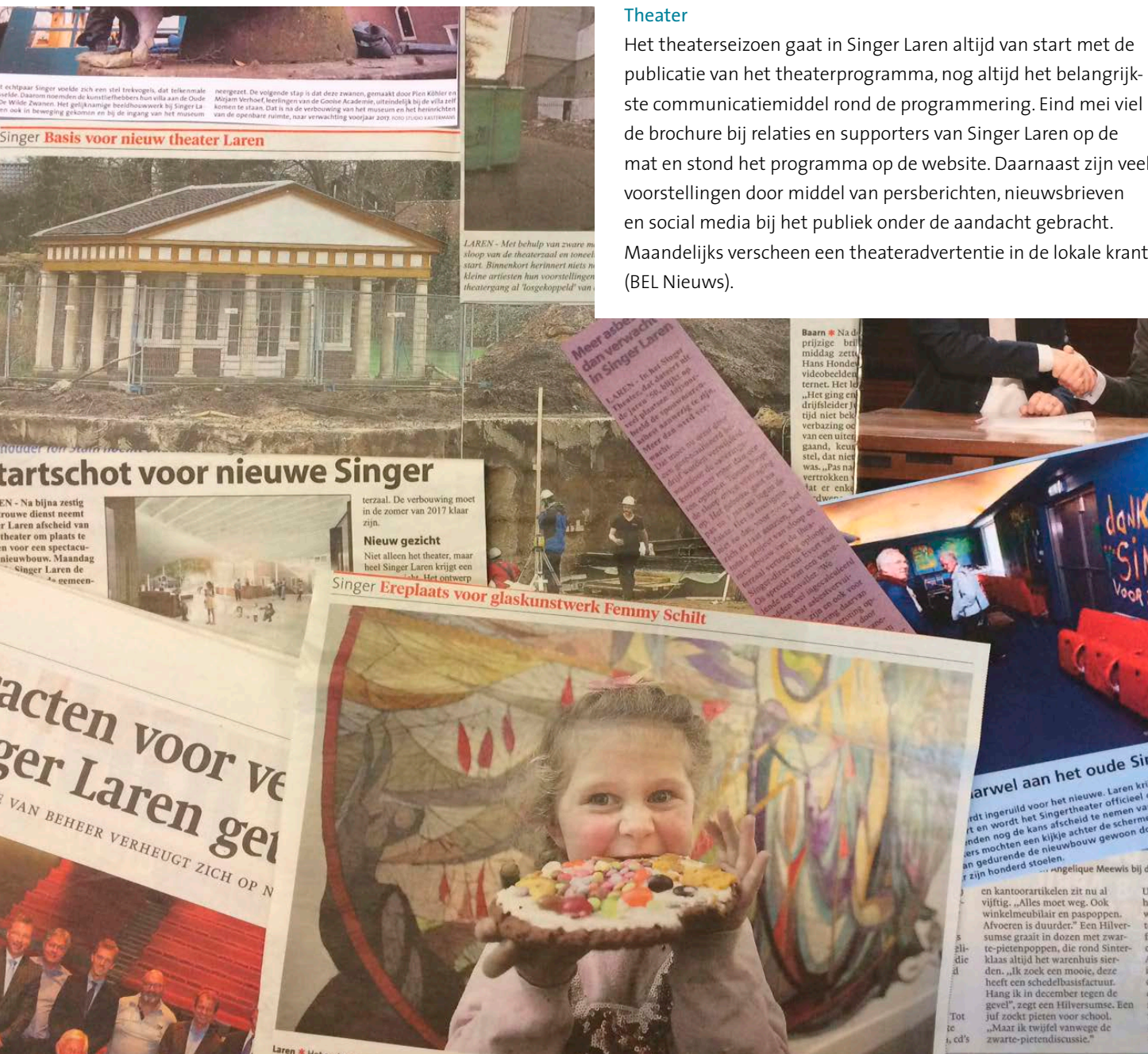
Gooi- en Eemlander – 10 december 2015

Over tentoonstelling *Kirchner. Paradijs in de bergen*.

"Singer toont 'geniale gekte' van Kirchner."

Het museum maakte daarnaast reclame via social media (Facebook en Twitter). Het aantal 'vind-ik-leuks' op de museum facebookpagina en de volgers op Twitter groeide fors.

Theater

Het theaterseizoen gaat in Singer Laren altijd van start met de publicatie van het theaterprogramma, nog altijd het belangrijkste communicatiemiddel rond de programmering. Eind mei viel de brochure bij relaties en supporters van Singer Laren op de mat en stond het programma op de website. Daarnaast zijn veel voorstellingen door middel van persberichten, nieuwsbrieven en social media bij het publiek onder de aandacht gebracht. Maandelijks verscheen een theateradvertentie in de lokale krant (BEL Nieuws).

De regionale kranten hadden veel aandacht voor de bouw van het nieuwe theater.

Gooi- en Eemlander – 17 september 2015

“Wethouder Ton Stam noemt ondertekening ‘groots moment’. Startschot voor nieuwe Singer.”

BEL Nieuws – 30 september 2015

“Vaarwel aan het oude Singertheater.”

Gooi- en Eemlander – 28 november 2015

“Wilde zwanen trekken op richting gelijknamige villa.”

BEZOEKCIJFERS

Alle activiteiten in heel Singer Laren trokken in 2015 gezamenlijk 185.232 bezoekers. Het theater van Singer Laren trok in totaal 40.456 bezoekers, verdeeld in 8.565 voor het theaterprogramma; 1.291 Laren Jazz; 6.210 voor schoolvoorstellingen; 17.890 voor congressen en verschillende producties voor en door derden. Het Residence evenement werd door 6.500 mensen bezocht.

De tentoonstellingen trokken in totaal 144.776 bezoekers. *Leo Gestel. De mooiste modernist* was met 76.789 bezoekers de best bezochte tentoonstelling.

BIJLAGEN

FINANCIËLE VERANTWOORDING

VERKORTE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2015

	BEGROTING 2016	WERKELIJK 2015	WERKELIJK 2014
Opbrengsten	1.951.450	2.787.337	2.620.221
Direct toe te rekenen lasten	891.200	1.490.985	1.496.567
BRUTO EXPLOITATIERESULTAAT	1.060.250	1.296.352	1.123.654
Lasten			
Personeelslasten	1.150.000	1.294.397	1.275.486
Aankoop en restauratie kunstcollectie	15.000	170.408	87.148
Exploitatielasten	440.000	487.760	518.707
Onderhoud en instandhouding	150.000	254.397	150.000
Afschrijving renovatiekosten	60.000	62.325	70.961
	1.815.000	2.269.287	2.102.302
NETTO EXPLOITATIERESULTAAT	-754.750	-972.935	-978.648
Het nadelig exploitatieresultaat wordt gedekt door:			
Subsidie Gemeente Laren	339.000	443.397	389.000
Overige subsidies	5.500	5.429	5.429
Project gerelateerde bijdragen	535.000	583.450	503.413
Bijdragen aankoop en restauratie kunstcollectie	15.000	42.500	10.000
Bijdragen sponsors en giften	207.000	203.969	256.454
Renteopbrengsten beleggingen	16.000	21.999	27.868
SALDO BATEN EN LASTEN	362.750	327.809	213.516
Dotatie bestemmingsreserves en -fondsen	439.000	333.227	362.202
SALDO BOEKJAAR	-76.250	-5.418	-148.686

Cijfers afkomstig van de jaarrekening 2015 waarbij de accountant een goedkeurende controleverklaring heeft afgegeven.

BESTUREN EN COMMISSIE PER ULTIMO 2015

Commissie van Beheer

Dhr. P.J. Kalff *erevoorzitter* (sinds 2007)
 Dhr. R.J. Nelissen *erevoorzitter* (sinds 2001)
 Dhr. W.P.M. van der Schoot *erelid* (sinds 2007)
 Dhr. A.A.G. Fluitman *voorzitter*
 Dhr. P.J. Sigmond *vicevoorzitter*
 Dhr. G. Kuijper *penningmeester*
 Dhr. P.H.C.J. van Doorne
 Mw. C.S. de Klerk-Waller
 Dhr. drs. E.J. Roest *commissaris van toezicht*
 Dhr. E. Slokker
 Dhr. T.W. Smit *gedelegeerd commissaris van toezicht*
 Dhr. E. de Vries

Directie

Dhr. E.J. van Os *algemeen directeur*
 Dhr. J.R. de Lorm *museumdirecteur*

Stichting Vrienden van het Singer Museum

Mw. Mr. C.S. de Klerk-Waller *voorzitter*
 Dhr. drs. F.B. Deiters *penningmeester*
 Mw. M.J. van Halder-Dekker *secretaris*
 Mw. S. Bendel-van Peski *evenementen & activiteiten*
 Mw. J. Hilbrink-Langemeijer *winkelvrijwillig(st)ers*
 Mw. Drs. H. Stoop-de Meester *artotheek & Singer prijs*
 Dhr. L. Vollebregt *museumshop*

Modeshow Addy van den Krommenacker

MEDEWERKERS EN VRIJWILLIGERS ULTIMO 2015

Medewerkers met tenminste 50% arbeidstijd

Mw. R.C.M. Alessie *museumbalie*
 Mw. L.B.M. Bunschoten-Derwig *secretariaat*
 Mw. T. van Deijk *educatie*
 Dhr. N.J. Dix *suppoost*
 Mw. A. Dooijewaard-Coolegem *directieassistent*
 Mw. E. van Doorne *webshop*
 Mw. E. Driessen *publiciteit*
 Mw. A.J. Erenstein-Oosterhof *buffet*
 Dhr. E.H.M. van Gelderen *suppoost*
 Mw. A.R.M. Hees-Duurland *buffet*
 Mw. H.H.W. Hilhorst *assistent boekhouding*
 Dhr. P. Hoekstra *suppoost*
 Dhr. J.G. de Jong *verhuur en accommodatie*
 Dhr. C.A.M. Jungerling *hoofd boekhouding*
 Dhr. C.D.K. Kleijer *suppoost*
 Mw. K. Kühbauch *museumshop*
 Dhr. D. Leiker *suppoost*
 Mw. A.M. van Lienden *conservator*
 Mw. M. van Liere *tentoonstellingscoördinator*
 Dhr. J.R. de Lorm *museumdirecteur*
 Mw. L. van Miltenburg *buffet en verhuur*
 Dhr. E.J. van Os *algemeen directeur*
 Dhr. W. Otten *suppoost*
 Dhr. R. Räkera *hoofd technische dienst*
 Dhr. J. van Setten *technische dienst*
 Mw. M. Sjollema *museumbalie en theaterkassa*
 Mw. D. Soer *secretariaat*
 Dhr. T. van der Zwaan *suppoost*
 Dhr. Th. P.M. Strengers *huismeester*
 Dhr. F. van der Veer *suppoost*
 Dhr. J. Vermeij *suppoost*
 Dhr. Ph. Wartenbergh *hoofd buffet*

Vrijwillige gastvrouwen theaterbezoek

Mw. L.B.M. Bunschoten-Derwig
 Mw. E. Meijer
 Mw. C. van Ruiten
 Mw. A. van Setten
 Mw. J. Terschegget

Vrijwillige gastvrouwen en -heren museumbezoek

Mw. J.C.C. Baar
 Mw. J. Blaauw
 Mw. L. Bouwsema
 Mw. A.M.F.P. Cleef-van Rens
 Mw. M. Dane
 Mw. O. Dol
 Mw. G. Dresselhuys
 Mw. H. de Gast
 Mw. R.J.M. van Gent
 Dhr. W.J.G. van der Heijden
 Mw. G. Hermans-Lucassen
 Mw. L. Horbach
 Mw. M. Huijg
 Mw. K. Jansonius-Schultheiss
 Mw. H. van Leeuwen
 Mw. A. Liem-Okma
 Mw. I. Meijer-Hoogeveen
 Mw. H.A. Moes-van Eunen
 Mw. T. Muller-de Vries
 Mw. M. Padberg-van Santbrink
 Mw. M. Peters-Lambooy
 Dhr. D. van Puijmbrouck
 Mw. W. Rooswinkel
 Mw. C. van Ruiten
 Mw. N.E.M. Söntken
 Mw. J. Tolman
 Mw. I. Vaassen
 Mw. H.A. Visser

Mw. S. Vos
 Mw. L. ten Wolde-Dekker

Vrijwillige museummedewerkers

Mw. E. Truffino-Kamphuis
 Mw. A. Kielstra

Vrijwilligers museumshop

Mw. W. Aalberts
 Mw. A. van Bommel
 Mw. M. van den Berg
 Mw. X. Birnie
 Mw. G. van den Brink
 Mw. H.P. van Buuren
 Mw. S. Collot d'Éscury
 Mw. M. Creton
 Mw. H. Droog
 Mw. J. van Eck
 Mw. L. Geerts-Mandersloot
 Mw. M.C.H.R. Govers-Swaters
 Mw. M. van Hövell tot Westervliet-Fetter
 Mw. M. Huisman – Knook
 Mw. M. Kamphuis
 Mw. A. Kranenberg-de Vlaming
 Mw. M. van Laarhoven
 Mw. C. Laoût
 Mw. A. van Male-Boersma
 Mw. J. Newman
 Mw. C.L. Onnes-Vink
 Mw. Y. Pierik-Zuidberg
 Mw. L. Schretlen-Vehmeijer
 Mw. R. Sjouke
 Mw. R. Sleijffers
 Mw. L. Smirnova
 Mw. W. Timmerman
 Mw. E.M.H. Veltman-van Lamsweerde

Mw. C. Vinke-Vehmeijer
 Mw. C. Vis
 Mw. I. Voigt
 Mw. A. de Vries
 Mw. D. Witkamp
 Mw. W.H. de Zwaan-Kaars
 Sypesteyn

Rondleiders

Mw. A. van Avezaath
 Mw. N. Bergers-Faas
 Dhr. D. Blits
 Dhr. A.H.J. van den Bosch
 Dhr. A. Driessen
 Dhr. M. Goené
 Mw. D. Koninkx
 Mw. A.T. Monchen
 Mw. M. Onnes

LIJST PUBLICATIES

Anne van Lienden, Caroline Roodenburg-Schadd, *Gestel 1881-1941*, Laren (Singer Laren) / Bussum (Uitgeverij Thoth) 2015 (paperback: ISBN 978 90 6868 682 1, gebonden: ISBN 978 90 6868 670 8)

Johan De Smet, *Belgische schone. Ensor tot Magritte*, Laren (Singer Laren) / Gent (Uitgeverij Snoeck) 2015 (ISBN 978 94 6161 180 2)

Renée Smithuis, *Bergense School. De eerste Hollandse expressionisten 1914-1922*, Laren (Singer Laren) / Zwolle (Waanders Uitgevers) 2015 (ISBN 978 94 6262 050 6, eerste en tweede druk)

Anne van Lienden, Jan Rudolph de Lorm, Emke Raassen-Kruimel (et al.), *Singer Laren. De mooiste schilderijen*, Laren (Singer Laren) 2015

Jan Rudolph de Lorm, Henk van Os, Caroline Roodenburg-Schadd, Thorsten Sadowsky, *Kirchner. Paradijs in de bergen*, Laren (Singer Laren) / Bussum (Uitgeverij Thoth) 2015 (paperback: ISBN 978 90 6868 695 1, gebonden: ISBN 978 90 6868 689 0)

LIJST TENTOONSTELLINGEN

13-09-2014 t/m 11-01-2015

Raoul Dufy

Eerste overzichtstentoonstelling in Nederland sinds 1955 van het veelzijdige oeuvre van de Franse kunstenaar Raoul Dufy (1877-1953).

Voor het eerst in bijna 60 jaar presenteerde Singer Laren het veelzijdige oeuvre van de Franse kunstenaar Raoul Dufy (1877-1953). Kort na 1900 behoorde Dufy tot de meest toonaangevende avant-gardisten in Parijs. Aanvankelijk geïnspireerd door het impressionisme, sloot hij zich aan bij de fauvisten, waarna hij experimenteerde met het kubisme. Later ontwikkelde hij zijn eigen stijl, gekenmerkt door een uitgesproken kleurrijk palet, dynamische lijnvoering en lichte toon. Levensgenieter Dufy verbeeldde het onbezorgde mondaine leven van paardenrennen, zeilregatta's, opera en casino's. Naast schilder en illustrator was Dufy een belangrijk ontwerper van keramiek en textiel. Hij drukte letterlijk en figuurlijk zijn stempel op de modewereld van de eerste helft van de 20ste eeuw. Hij had een succesvolle samenwerking met couturier Paul Poiret en leverde meer dan 5000 stofpatronen, waarvan sommige nog altijd worden geproduceerd door de gerenommeerde zijdeproducent Bianchini-Férier in Lyon. De tentoonstelling presenteerde meer dan honderd schilderijen, tekeningen, aquarellen, stofontwerpen en jurken, gemaakt met stofontwerpen van Dufy.

Singer Laren bood het Nederlandse publiek een hernieuwde kennismaking met een van de grootste Franse kunstenaars van de 20ste eeuw. De tentoonstelling was voor het overgrote deel samengesteld uit een particuliere verzameling, aangevuld met bruiklenen uit binnen- en buitenlandse musea.

26-11-2014 t/m 11-01-2015

Winter in Singer

Winter in Singer was de titel van de tijdelijke tentoonstelling in de tuinzalen. Singer Laren bezit een aantal fraaie winterse

voorstellingen uit de periode 1880-1945. De meeste daarvan zijn hier in het Gooi vervaardigd en passen in de traditie van de landschapschilderkunst. Een aantal winterse voorstellingen representeert het modernisme. Vernieuwers bliezen het eeuwenoude genre nieuw leven in.

Het vroegste getoonde winterlandschap is van Anton Mauve, de Haagse Schoolschilder die in 1885 in Laren kwam wonen. Een van zijn navolgers, David Schulman, schilderde nagenoeg alleen winterlandschappen in impressionistische trant. Ondertussen kwamen na 1900 ook modernisten naar Laren, onder wie Jan Sluijters, Chris Beekman, Herbert Fiedler, Quirijn van Tiel, Adriaan Lubbers en Leo Gestel.

De laatste zaal was geheel gewijd aan de winterlandschappen van William Singer, de founder van Singer Laren. De Amerikaanse schilder vond zijn belangrijkste inspiratiebron in het sublieme landschap van Noorwegen. Hij schilderde de fjorden, bergweiden, watervallen en gletsjers in alle jaargetijden. Maar een speciale voorliefde had hij voor de mystieke sfeer die er heerste wanneer het landschap bedekt was met een deken van sneeuw en ijs.

25-01-2015 t/m 07-06-2015

Leo Gestel. De mooiste modernist

Vanaf 25 januari toonde Singer Laren het beste werk uit het veelzijdige oeuvre van Leo Gestel (1881-1941). Leo Gestel behoorde samen met Piet Mondriaan en Jan Sluijters tot de belangrijkste vernieuwers van de Nederlandse schilderkunst. De felgekleurde landschappen en provocerende naakten die zij rond 1910 schilderden waren ongekend en zorgden voor grote opschudding in de Amsterdamse kunstwereld. Van de drie kan Gestel met recht de mooiste modernist genoemd worden. Zijn leven lang bleef Gestel op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen in de kunst. Hij liet zich inspireren door de nieuwste modernistische stromingen uit Parijs: pointillisme, fauvisme, kubisme en futurisme. Hij deed regelmatig inspiratie op in het buitenland. Parijs, Mallorca, Duitsland, Italië en Vlaanderen wisselde hij af met Amsterdam, Laren, Bergen, de Beemster en tenslotte Blaricum.

In Amsterdam leidde Leo Gestel een bohemien kunstenaarsbestaan. In oktober 1904 betrok hij een atelier op de 'Jan Steenzolder', in een pand in de Tweede Jan Steenstraat waar ook Nescio destijds inspiratie opdeed voor de inmiddels klassieke verhalen De Uitvreter en Titaantjes. Gestel raakte bevriend met jonge geestverwanten als Jan Sluijters, Piet van der Hem en John Rädecker. In deze periode schilderde hij zijn meest uitbundige werken. Zijn landschappen en naakten behoren tot de meest stralende in hun genre. Later maakte Gestel portretten en bloemstillevens in kubistische en futuristische stijl. De kubistische landschappen uit Mallorca worden als zijn beste werken beschouwd. Na een verwoestende atelierbrand in Bergen in 1929 verhuisde hij naar Blaricum, waar hij talloze mensen en winterse landschappen op papier zette, vrijwel uitsluitend in krijt, gouache en tempera.

10-02-2015 t/m 07-06-2015

Rodin

Singer Laren beheert de grootste museale collectie beelden van Rodin in Nederland. William en Anna Singer kochten in totaal veertien sculpturen van de Franse meester. Zeven beelden, waaronder de wereldberoemde *Denker* waren te zien in de Van den Brinkgalerij.

Auguste Rodin (1840-1917) kwam uit een eenvoudige familie. Toen hij veertien was werd hij in Parijs toegelaten tot la Petite École, een kunstnijverheidsopleiding. Hier leerde hij modelleren, tekenen en deed kennis op van anatomie. Na zijn opleiding vond Rodin werk in verschillende ateliers van decoratieve beeldhouwers. In de avonden en op zondag werkte Rodin voor zichzelf. Jarenlang produceerde Rodin decoratief werk in Parijs, Straatsburg en Marseille. Hij verdiende weinig, maar gaf nooit op. In 1881, toen Rodin 40 jaar was, kreeg hij een opdracht die zijn leven zou veranderen: het ontwerpen en modelleren van een monumentale entree voor een nog te bouwen museum. Dante, Hugo en Baudelaire waren belangrijke inspiratiebronnen voor de thematiek en het ontwerp van het meest complexe beeld van de

negentiende eeuw: *De Poort van de Hel*. Verschillende beelden die in Singer Laren getoond werden, zijn ontleend aan *De Poort van Hel*.

16-06-2015 t/m 30-08-2015

Belgische schone. Ensor tot Magritte

Ter viering van 20 jaar culturele samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen presenteerde Singer Laren in de zomer van 2015 de tentoonstelling *Belgische schone. Ensor tot Magritte*. Het was een ode aan de Belgische klassiek moderne kunst, samengesteld uit de verzameling van het Museum voor Schone Kunsten Gent, één van de oudste musea van België. Een 70-tal hoogtepunten toonde een overzicht van de ontwikkelingen van de avant-garde kunst in België in de periode 1885-1960.

Op diverse plekken in de tentoonstelling werden Belgische schilderijen getoond naast vergelijkbare werken van Nederlandse kunstenaars. Deze waren afkomstig uit de Singer collectie en uit andere Nederlandse museale en particuliere collecties. Met deze ontmoetingen werd de parallelle ontwikkeling van de Nederlandse moderne kunst en die uit België getoond. De combinaties illustreerden ook dat er sprake was van wederzijdse beïnvloeding tussen beeldend kunstenaars uit Nederland en België. Het overzicht ging van start met voorbeelden van de monumentale realistische Salonschilderkunst, om via het Belgisch impressionisme en pointillisme, symbolisme en expressionisme te eindigen met magisch realisme en surrealisme. Belgische kunstenaars als James Ensor, Theo Van Rijsselberghe, Emile Claus, Gustave & Leon De Smet, Rik Wouters, Frits Van De Berghe, Gustave Van Den Woestijne, George Minne, Permeke, René Magritte en Paul Delvaux ontmoetten Nederlandse tijdgenoten als Jan Toorop, Jan Sluijters, Jan Mankes en Carel Willink.

16-06-2015 t/m 30-08-2015

Erfgooiers. Fotoportretten door Koos Breukel

Fotograaf Koos Breukel is een van de bekendste portretfotografen van Nederland. In opdracht van het Goois Natuurreservaat,

Singer Laren en de Stad en Lande Stichting fotografeerde hij erfgooiers en hun nazaten. Een selectie van 46 intrigerende fotoportretten en enkele geschilderde portretten door onder anderen Ferdinand Hart Nibbrig en Martin Borgord wekken het bijzonder rijke verleden van de erfgooiers tot leven.

Overall in het Gooi kom je verwijzingen tegen naar erfgooiers. Dit zijn Gooise boeren en veehouders die collectief gebruiksrechten hadden op gemeenschappelijke gronden: weilanden of 'meent', heiden, bossen, venen, moerassen en jachtvelden. Die rechten overerfden van vader op zoon. Vandaar erfgooiers. Er zijn talloze portretten van deze oorspronkelijke boeren geschilderd door kunstenaars die omstreeks 1900 in het Gooi woonden, en welke zich onder andere in de collectie van Singer Laren bevinden. Vandaag leeft het erfgooiersschap nog steeds. Erfgooiers voelen zich verwant aan elkaar en aan de streek. Ook koesteren ze hun lange geschiedenis. Doordat ze doorgaans als collectief optraden, is het individuele aspect minder belicht. Dat maakt nieuwsgierig. Wie waren en zijn erfgooiers? Hoe zagen en zien ze eruit? In deze tentoonstelling geeft fotograaf Koos Breukel erfgooiers en hun nazaten een gezicht.

Koos Breukel (Den Haag, 1962) maakt portretten die recht doen aan het individu en de sporen van diens leven. Hij fotografeert kinderen, schrijvers, boeren, politici en kunstenaars. In 2013 maakte hij de eerste officiële staatsieportretten van Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima.

Deze tentoonstelling was een coproductie van het Goois Natuurreservaat en Singer Laren en kwam mede tot stand dankzij het Mondriaan Fonds en de Stad en Lande Stichting

03-07-2015 t/m 23-08-2015

Laren – Blaricum

Iedere twee jaar exposeren de leden van de Vereniging van Beeldende Kunstenaars Laren-Blaricum in Singer Laren. Voortgekomen uit de Larense School kent deze kunstenaarsvereniging een rijke traditie. Leden van het eerste uur waren Co Breman, Herman Kruyder, Bart van der Leek, Willem en Jacob Dooijewaard

en William Singer. In het prentenkabinet van Singer Laren werd een selectie uit het vrije, recent vervaardigde werk van de deelnemende kunstenaars van Kunstenaarsvereniging Laren-Blaricum geëxposeerd. Alle werken in de tentoonstelling waren te koop.

19-09-2015 t/m 29-11-2015

Bergense school. De eerste Hollandse expressionisten

De Bergense school is de eerste expressionistische kunststroming in Nederland. Omstreeks 1910 vestigden de eerste kunstenaars zich in het Noord-Hollandse Bergen. Geïnspireerd op de denkbeelden van de Franse kubistische schilder Henri le Fauconnier (1881-1945) werd afgerekend met het impressionisme. Vanaf 1914 werkten kunstenaars als Piet van Wijngaardt, Arnout Colnot, Charley Toorop, Leo Gestel, Elsa Berg, Mommie Schwarz, Wim Schuhmacher, Jaap Weijand, Piet en Matthieu Wiegman er in een gemeenschappelijke stijl. Ze schilderden portretten, landschappen, stillevens en reisimpressies in hoekige, krachtig vormen, opgebracht met brede penseelstreken in contrastrijke kleuren. 'De Bergense School', zoals de groep al snel genoemd werd, was ultramodern en zeer succesvol.

Auteur Renée Smithuis publiceerde veelvuldig over het modernisme in Nederland. Zij is dé kenner en verzamelaar van de Bergense School. Een grote schenking van haar collectie Hollands expressionisme aan Singer Laren is de aanleiding voor dit boek en gelijknamige tentoonstelling.

14-10-2015 t/m 17-01-2016

De hand van Whistler

Eén van de hoogtepunten bij de opening van Singer Laren in 1956 was het schilderij *Symphony in white. The Girl in the muslin Dress* van James Abbott McNeill Whistler (1834-1903). Ruim twintig jaar geleden werd de authenticiteit van het schilderij betwist. Sindsdien is het niet meer te zien geweest. Singer Laren heeft het schilderij laten onderzoeken en dit kunsthistorisch en materiaal-technisch onderzoek toont aan dat het doek wel degelijk van de hand van Whistler is. In de tentoonstelling *De hand van*

Whistler, die te bezichtigen was t/m 17 januari 2016, werd het proces van authenticatie en restauratie in beeld gebracht en zijn prachtige werken van deze grote Amerikaanse meester te zien.

09-12-2015 t/m 10-04-2016

Kirchner. Paradijs in de bergen

Ernst Ludwig Kirchner (Aschaffenburg 1880-Davos 1938) behoort tot de belangrijkste kunstenaars uit de eerste helft van de twintigste eeuw. Hij is één van de oprichters van de Duitse expressionistische kunstenaarsbeweging Brücke. Na een zenuwinkling, aan het begin van de Eerste Wereldoorlog, verhuist hij naar het Zwitserse alpendorp Frauenkirch (Davos). In het isolement van de bergen creëert hij zijn eigen paradijs en legt dat vast in woord en beeld. De tentoonstelling biedt een overzicht van Kirchners werk uit de ruim twintig jaar die hij in Zwitserland woonde.

19-09-2015 t/m 17-01-2016

Singer Highlights

In *Singer Highlights* presenteerde Singer Laren recent verworven aanwinsten in combinatie met hoogtepunten uit de collectie.

Het is de ambitie van Singer Laren om de verscheidenheid van het Nederlandse modernisme te laten zien. Zo is de collectie aangevuld met werk van belangrijke Nederlandse avant-gardisten. In 2013 kreeg Singer Laren *Staand Naakt, op de rug gezien* van Jan Sluijters geschonken. Het monumentale werk maakte Sluijters in 1910 op het hoogtepunt van zijn luministische periode. Ook Lodewijk Schelfhout, tijdgenoot van Sluijters, is met een nieuw werk vertegenwoordigd in de collectie. In Rivage, Ardennes uit 1910 inspireerden de landschappen in de Ardennen Schelfhout tot een kubistische vormtaal.

Daarnaast werd Singer's nieuwste aanwinst getoond: het prachtige schilderij *Ploegen* uit 1913 van Bart van der Leek.

MUSEALE AANWINSTEN

14-3-01

Else Berg (1877-1942)

Boerderij in Schoorl, 1916

Olieverf op doek, 50 x 65 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-02

Else Berg (1877-1942)

Stilleven met witte campanula en lelie, 1917

Olieverf op doek, 105 x 90 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-03

Gerrit van Blaaderen (1873-1935)

Nella Città, de Waterdraagsters, 1924

Olieverf op doek, 120 x 103 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-04

Arnout Colnot (1887-1983)

Boerenerf met hooiberg, 1916

Waterverf op papier, 75 x 58 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-05

Arnout Colnot (1887-1983)

Stilleven op tafel, 1918

Olieverf op doek, 90 x 100 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-06

Arnout Colnot (1887-1983)

"Bosgezicht", 1918

Olieverf op doek, 49 x 76 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-07

Arnout Colnot (1887-1983)

Gezicht op Het Oude Hof, 1919

Olieverf op doek, 100 x 80 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-08

Arnout Colnot (1887-1983)

Boot in polderland, 1919

Olieverf op doek, 80 x 100 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-09

Henri Le Fauconnier (1881-1945)

Zandvoort, 1914

Olieverf op doek, 30 x 35 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-10

Henri Le Fauconnier (1881-1945)

Stilleven met bloemen, circa 1917

Gemengde techniek, 130 x 98 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-11

Dirk Filarski (1885-1946)

Dennen bij zee, Norderney, 1911

Olieverf op doek, 41,5 x 58 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-12

Dirk Filarski (1885-1946)

Gezicht op Uri Rothstock, 1917

Olieverf op doek, 65 x 90 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-13

Dirk Filarski (1885-1946)

Dorpsgezicht met berg en kasteel, 1925

Olieverf op doek, 54 x 65 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-14

Leo Gestel (1881-1941)

Sneeuw bij het Oude Hof, 1917

Olieverf op doek, 52 x 40 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-15

Leo Gestel (1881-1941)

Straatje in Taormina (waterdraagster), 1924

Olieverf op doek (gemaroufleerd), 67 x 46 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-16

Leo Gestel (1881-1941)

Boerderij met boom, 1922

Olieverf op doek, 65 x 50 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-17

Frans Huysmans (1885-1954)

Kermis in de Rustende Jager in Bergen, 1914

Olieverf op doek, 150 x 180 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-18

Wim Schuhmacher (1894-1986)

Boerderij, circa 1916-1917

Olieverf op doek, 40 x 50 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-19

Wim Schuhmacher (1894-1986)

Meisje uit Serrières-sûr-Rhône, 1925

Olieverf op doek, 45 x 35 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-20

Mommie Schwarz (1876-1942)

Cyclamen, circa 1918-1919

Olieverf op board, 93 x 64 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-21

Mommie Schwarz (1876-1942)

Het Hof te Bergen, circa 1916

Olieverf op doek, 82 x 71 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-22

Jelle Troelstra (1891-1979)

Brug in Zuid-Frans bergdorpje, 1923-1925

Olieverf op doek, 61 x 72 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-23

Jaap Weijand (1886-1960)

De Damlandermolen, Molen in Bergen, 1909

Olieverf op doek, 35 x 30 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-24

Jaap Weijand (1886-1960)

Discours sur la guerre dans la troisième classe, 1918

Olieverf op doek, 80 x 100 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-25

Jaap Weijand (1886-1960)

Gezicht op het kerkje in Groet, 1920

Olieverf op doek, 80 x 100 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-26

Jaap Weijand (1886-1960)

"Vroege sneeuw bij het Oude Hof", 1919

Olieverf op doek, 80 x 100 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-27

Matthieu Wiegman (1886-1971)

Het Oude Hof te Bergen, 1918-1919

Olieverf op doek, 80 x 70 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-28

Matthieu Wiegman (1886-1971)

Het Oude Hof, 1917

Olieverf op doek, 68 x 55,5 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-29

Matthieu Wiegman (1886-1971)

Tuin II (Bloesemboom bij het Oude Hof), 1917

Olieverf op doek, 60 x 65 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-30

Piet Wiegman (1885-1963)

Kloostertuin in Thorn, 1924

Olieverf op doek, 85 x 130 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-31

Piet van Wijngaerdt (1873-1964)

Bloemen (stilleven), 1916

Olieverf op doek, 60 x 50 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-32

Piet van Wijngaerdt (1873-1964)

Huizen aan een gracht met schuiten, 1916

Olieverf op doek, 65 x 70 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-33

Piet van Wijngaerdt (1873-1964)

Weg met bomen langs een water en bloeiende velden, 1917

Olieverf op doek, 55 x 63 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-34

Piet van Wijngaerdt (1873-1964)

Stilleven met kersentak in kan, 1921

Olieverf op doek, 108 x 102 cm

Schenking Renée Smithuis

14-3-35

Jan Altink (1885-1971)

De aardappelrooiers, 1925

Was/olieverf op doek, 70 x 60 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-36

Jan Altink (1885-1971)

Haan bij het Blauwborgje, 1927-1928

Was/olieverf op doek, 60 x 52,5 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-37

Johan Dijkstra (1896-1978)

Drogende palingfuiken achter het Blauwborgje, 1924

Wasverf op doek, 64 x 83 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-38

George Martens (1894-1979)

Havengezicht met de "Alida", 1931

Olieverf op doek, 50 x 50 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-39

Henk Melgers (1899-1973)

Landschap met vriend paartje, 1926

Was/olieverf op doek, 67 x 76 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-40

Jan Wiegers (1893-1959)

Ameland, 1930-1935

Was/olieverf op doek, 57 x 70 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-41

Jan van der Zee (1898-1988)

Gronings landschap, 1932

Olieverf op paneel, 40 x 50 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-42

Peter Alma (1886-1969)

Stilleven met kopje en vaasjes, 1916

Olieverf op doek, 44 x 38 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-43

Edle Alma-Saxlund (1886-1980)

Landschap met ezeltje in Ascona, 1923-1924

Olieverf op doek, 74 x 58 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-44

Edle Alma-Saxlund (1886-1980)

Huisje in Ascona, 1925

Olieverf op doek, 35 x 42 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-45

Edle Alma-Saxlund (1886-1980)

“Stilleben mit Hortensia”, Ascona, 1924

Olieverf op doek, 46 x 50 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-46

Edle Alma-Saxlund (1886-1980)

Portret van Oosterse jongeman, Ascona, ongedateerd

Olieverf op doek, 40 x 30 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-47

Chris Beekman (1887-1964)

De berkenboompjes, 1914

Olieverf op doek, 48 x 24,5 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-48

Anna Maria Blaupot ten Cate (1902-2002)

Meisje op straat, 1928

Olieverf op doek, 93 x 73 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-49

Johan Briedé (1885-1980)

Geraniums, 1918

Olieverf op doek, 30 x 40 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-50

Hendrik Chabot (1894-1949)

Zelfportret, ongedateerd

Olieverf op doek, 95 x 77 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-51

Nico Eekman (1889-1973)

“De Boomgaard”, ‘t Stille huis (Blaricum), 1917

Olieverf op doek, 50 x 65 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-52

Herbert Fiedler (1891-1962)

Jeanne de la Lune, 1936

Olieverf op doek, 105 x 79 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-53

Herbert Fiedler (1891-1962)

De Kaartspelers, 1940

Olieverf op doek, 62 x 77 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-54

Herbert Fiedler (1891-1962)

Zelfportret, 1935

Olieverf op doek, 82,5 x 53,5 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-55

Albert Fiks (1908-1945)

Geometrische compositie, 1935

Olieverf op doek, 39,5 x 22,5 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-56

Leo Gestel (1881-1941)

Koolveldjes tegen de duinen, 1908-1909

Olieverf op doek, 25 x 37,5 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-57

Jan van Herwijnen (1889-1965)

Ondergaande zon boven de heide bij Huizen, 1917-1918

Olieverf op doek, 80 x 112 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-58

Jan van Herwijnen (1889-1965)

De Baboe, 1920

Olieverf op doek, 95 x 85 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-59

Jan van Herwijnen (1889-1965)

Boerderij in Blaricum, 1934

Olieverf op doek, 70 x 100 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-60
 Jemmy van Hoboken (1900-1961)
Herderinnetje in het Zwarte Woud, 1928
 Olieverf op doek, 84 x 66 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-61
 Vilmos Huszár (1884-1960)
Het bloeiende perenboompje, 1913
 Olieverf op doek, 50 x 40 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-62
 Toon Kelder (1892-1973)
"Kranenburghweg met brug Houtrust" (Den Haag), 1925
 Olieverf op doek, 80,5 x 99 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-63
 Roeland Koning (1898-1985)
Korenschoven (tegen de duinen), 1919
 Olieverf op doek, 53 x 72,5 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-64
 Harry Kuijten (1883-1952)
Strand met strandkorven, 1915
 Olieverf op doek, 27 x 38,5 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-65
 Hugo Landheer (1896-1995)
Wandelaar in de nacht, 1927
 Olieverf op doek, 54 x 71 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-66
 Lou Loeber (1894-1983)
De Stad, 1923
 Olieverf op doek, 44 x 60 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-67
 Adriaan Lubbers (1892-1954)
"Abstraction", Compositie, 1922
 Olieverf op doek, 60 x 43 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-68
 Adriaan Lubbers (1892-1954)
De Voert in de sneeuw, 1936
 Olieverf op doek, 65 x 81 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-69
 Frans Masereel (1889-1972)
In het café, 1928
 Olieverf op doek, 55 x 46 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-70
 Harmen Meurs (1891-1964)
Route à Porto, Corse (Corsica), 1923
 Olieverf op doek, 55,5 x 46 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-71
 Otto van Rees (1884-1957)
Stilleven met kan en groene fles, 1929
 Olieverf op doek, 61 x 51 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-72
 Nico van Rijn (1887-1962)
Zelfportret met palet, 1947
 Olieverf op doek, 60 x 50 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-73
 Louis Saalborn (1891-1957)
Rood Paard, 1918
 Olieverf op doek, 75 x 65 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-74
 Louis Saalborn (1891-1957)
Paard, 1918
 Lithografie, 63 x 46 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-75
 Lodewijk Schelfhout (1881-1943)
Bloemstilleven, Parijs, 1909
 Olieverf op board, 74 x 61 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-76
 Anna Sluyter (1866-1931)
Gezicht op een dorp, 1919
 Olieverf op doek, 55 x 71 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-77
 Gustave De Smet (1877-1943)
"Vissersschuiten Huizen binnenkomende", 1916
 Olieverf op doek, 70 x 80 cm
 Bruikleen Renée Smithuis

14-3-78

Quirijn van Tiel (1900-1967)

Boten in Zeeland, 1933

Olieverf op doek, 92 x 96 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-79

Quirijn van Tiel (1900-1967)

"Donkere winterdag", 1941

Olieverf op doek, 100 x 130 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-80

Quirijn van Tiel (1900-1967)

Zomerlandschap, 1942

Olieverf op doek, 110 x 125 cm

Bruikleen Renée Smithuis

14-3-81

Charley Toorop (1891-1955)

Landschap met hooioppers bij duinen, 1924

Olieverf op doek, 80 x 100 cm

Bruikleen Renée Smithuis

15-1-1

Famke van Wijk (geb. 1969)

Boomtafel, 2000

Aluminium, gegoten

300 x 300 x 120 cm

Aankoop Landgoed Anningahof

15-2-1

Martin Borgord (1866-1935)

Portret van mevrouw Anna Singer-Brugh (1878-1962), circa 1905

Olieverf op doek

55,2 x 46 cm

Aankoop Simonis & Buunk

15-3-1

Louis Apol (1850-1936)

Wintermorgen, 1911

Olieverf op doek

56,5 x 78,5 cm

Bruikleen Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

15-4-1

Evert Pieters (1856-1932)

Zonnig erf met kippen, ongedateerd

Olieverf op doek

63,5 x 75,5 cm

Legaat mw. C.de Groot- de Haan

15-5-1

Paul de Lussanet (geb. 1940)

Ich wünsche mir mehr Zärtlichkeit, 1965

Gemengde techniek op doek

81 x 100 cm

Schenking van de kunstenaar

15-6-1

Bart van der Leek (1876-1958)

Ploegen, 1913

Olieverf op doek

55 x 73 cm

Aankoop bij veilinghuis Christie's, 01-12-2015

15-7-1

George Grosz (1893-1959)

Tauwetter, circa 1920

Pen en penseel in Oost-Indische inkt op papier

571 x 437 mm

schenking uit particulier bezit

15-7-2

Emil Nolde (1867-1956)

Zwei Segelschiffe, circa 1913

Waterverf op papier

266 x 195 mm

Schenking uit particulier bezit

LIJST THEATERVOORSTELLINGEN

Januari 2015

Woensdag	7	Januari	Richard Groenendijk
Donderdag	8	Januari	Lastige liefde
Vrijdag	9	Januari	Van der Laan en Woe
Dinsdag	13	Januari	Een Sneeuw
Zaterdag	17	Januari	Kool aan de Gang
Donderdag	22	Januari	Koningin Juliana
Zondag	25	Januari	Orangerie concert
Woensdag	28	Januari	Ontdekking van de Hemel
Donderdag	29	Januari	For once in my life (GNTV)
Zaterdag	31	Januari	Andermans veren

Februari

Maandag	2	Februari	Lezing Gestel: Caroline Rodenburg
Vrijdag	6	Februari	De verleiding van een moordwif
Donderdag	12	Februari	Carel Kraayenhof: Liberacion
Zaterdag	14	Februari	De Spelerij: Drie Zusters
Woensdag	18	Februari	De liefde voorbij
Vrijdag	20	Februari	Louise Korthals: Zonder voorbehoud
Zondag	22	Februari	Orangerieconcert
Donderdag	26	Februari	Zout op mijn huid
Vrijdag	27	Februari	Dutch Eagles: Take it
Zaterdag	28	Februari	Freek de Jonge: De wedstrijd

Maart

Zondag	1	Maart	Jochem van Gelder
Zondag	15	Maart	Orangerie concert
Donderdag	19	Maart	Van der Vlugt en Co
Dinsdag	24	Maart	Eric van Sauers

April

Donderdag	2	April	Cor Bakker ontvangt Louis van Dijk
Donderdag	9	April	Op sterk water
Donderdag	16	April	Kuyper en Wilhelmina
Zondag	19	April	Orangerieconcert
Donderdag	23	April	Schudden

Mei

Zaterdag	2	Mei	Youp van 't Hek en Thomas Verborgt
----------	---	-----	------------------------------------

September

Zaterdag	5	September	Laren Jazz
Zondag	27	September	Excursie Anne-Wil Blankers

Oktober

Vrijdag	9	Oktober	Straussvogel
Maandag	12	Oktober	Lezing Anne van Lienden
Donderdag	29	Oktober	Joost Prinsen, Uurtje Literatuurtje
Vrijdag	23	Oktober	Swarte Kunst
Zondag	25	Oktober	Orangerieconcert
Zaterdag	31	Oktober	Johnny ontmoet Shaffy

November

Maandag	2	November	Annemarie Oster
Donderdag	5	November	Chris Hinze
Vrijdag	6	November	Nathalie Baartman
Zaterdag	7	November	Happy Birthday Mammie
Maandag	9	November	Lezing Lika Smirnova
Donderdag	12	November	Coco Chanel
Zaterdag	14	November	Hoe mooi alles is
Zondag	15	November	Keti Sharumashvili (orangerieconcert)
Maandag	16	November	Lezing Karin Haanappel
Donderdag	19	November	Marijn Brouwers zingt Charles Aznavour
Zaterdag	21	November	Ronald Snijders
Zondag	22	November	Excursie Paul van Vliet

December

Maandag	7	December	Lezing Lika Smirnova
Vrijdag	11	December	Eric Vaarzon Morel
Donderdag	17	December	Emilio Guzman
Zondag	20	December	Andreas Mader saxofoonkwartet (orangerieconcert)
Zondag	20	December	Excursie Soldaat van Oranje